

הבית והעלייה פרק עשירי בבא מציעא

קומי.

עין משפט נר מצוה

ב א מיי פ"י מהלכות מעשר שני ונטע רבתי הלכה יט סמנ עשין קלן טור י"ד ס"י רלד ונפשמתי בטור ובסמנ שם ולא מלאחין:
בא ב ג מיי פ"ד מהל' שבטין הל' ט סמנ עשין פב טושי"ע ח"מ ס"י קסו סעיף א':

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה קמיה דשבור וכו' מלכא ממש. ג"כ ובג"כ סוף דף י' מובא דהוה ע"ג ע"ש וביב"ב דף קטו ע"ג איתא דשמואל נקרא ק"ו וכן בפסחים דף נד':

גליון הש"ס

רש"י בריה אפריון חן שלנו. וכו' רש"י דממש פ' ויחי בספקין בן פורת יוסף. אכל המנ"ח שם כ' דהנין שרשית והוא לשון שבת וכוונתו כמו פורטא ליתמי (מכובד ד' נד) ועי' בראש"ס:

מוסף רש"י

אפריון. חן. והוא לשון חרמי (בראשית חס בב).

HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ו' ותניא נמי גבי פקח וממכר בה"ג. תניא גרסינן דלינה משנה בשום מקום ולא הו' כה"ג ממש דלפילו אמר ר"י היוזא מן הגזע של בעל הקרקע לא יקשה כלום שהרי עומד באזוירו של בעל הקרקע וגם יונק מן הקרקע ועוד שלא היה צדעת המוכר למכור אלא זה האילן שהיה כעין שמכר אצל לא אילן חדש שעמיד ללאות מן הגזע דלא חשיב כאילן ע"מנו הענפים המתחדשים אלא נחשב כאילן אחר וכן ר' מאיר אס היה אומר כאן של בעל האילן לא היה קשה על משנתנו שכמו שהענפים המתחדשים בכל שנה הם של בעל האילן ה"ג היוזא מן הגזע יהיו שלו והא' דקאמר כה"ג היינו שמיפה ר"מ כאן כמו של בעל הקרקע טפי מרבי יהודה כמו במתני' ולהכי לא עבדי לריכותא בסמוך אלא אערלה ואמקח וממכר ולא אמתימין:

שבור מ"בא. נראה לפרש כפי הקונטרס דשבור מלכא היה צקי בהלכות כדאמרין בסוף מסכת ע"ז (דף ע"ו): שניעין הסכין עשר פעמים בקרקע קשה כשתחך האחרון בסכין לרבי יהודה:

הדרן עלך הבית והעלייה וסליקא לה מסכת בבא מציעא

ואמר ריש לקיש הלכה כר"ש שמואל מי לא קיס דדיני למיקלסיה לר"ש עד דשמע משמיה דריש לקיש דהלכתא כוותיה: אפריון. ° חן שלנו:

הדרן עלך הבית והעלייה וסליקא לה מסכת בבא מציעא

אילן היוזא מן הגזע וכו'. בלוקח אילן אחד בתוך של חצירו דק"ל בצבא בתרא (דף פ"א). דבברי הכל לא קנה קרקע ואילן קטן היוזא (מן הגזע או) מן השרשין לית דינא ולית דינא דקרקע גמורה היא ומן הגזע נמי ר"מ סבר שדי נופו בתר עיקרו והתם מפרש מאי גזע ומאי שרשין גזע כל שרואה פני חמה דשבח נוף העליון לבעל האילן דקתני התם הגדילו לא ישפה התם הוא לדעתא דהכי נחת שכל זמן שהיא ראוי לעשות דהכי פרי היא בקרקע וישא ענף ופירי אצל אילן אחר העולה מן הגזע אילנא אחרינא הוא: חייב צערלה גרסי'. לר"מ דאילן הוא לעמנו דגזע הסמוך לקרקע [ב] בתוך שלשה בקרקע הוא ולע"ג דלא מנארעא ממש ייק שדי נופו בתר עיקרו: מגיע לעיקרו ואינו מגיע לנופו. כגון שנטעה נופו למטה: קמיה דשבור מלכא. לי נראה שבור (ה) מלכא ממש ומלך פרס היה וצקי צדינים ואמרוה להא דר"ש דמתני' קמיה וקלסיה ואמר אפריון נמטייה לר"ש יקבל חן מאתנו על דבר זה. ואית דאמרי שבור מלכא שמואל דבכמה דוכתי קרי ליה הכי ואין מיושב זה דמאי אמרוה אי לא הא דר"ש דמתני' אטו שמואל לא הוה ידע לה למתני' ואי לא הא דאפרים ספרא אטו אי לא

ו' ותנן נמי גבי ערלה כי האי גוונא אילן היוצא מן הגזע ומן השרשין חייב בערלה דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר "מן הגזע פטור ומן השרשין חייב וצריכי דאי אשמועינן קמייחא בהא קאמר רבי יהודה משום דממונא אבל גבי ערלה דאיסורא אימא מודי ליה לר' מאיר ואי איתמר בהא קאמר ר' מאיר אבל בההיא אימא מודי ליה לר' יהודה צריכי: [אמר] ר"ש (אומר) כל שהעליון יכול לפשוט [וכו']:

אמרי דבי רבי ינאי יובלבד שלא יאנם בעי רב ענן ואיתימא רבי ירמיה מגיע לנופו ואין מגיע לעיקרו [א] מגיע לעיקרו ואין מגיע לנופו מאי יתיקו: אמר אפרים ספרא תלמידו של ריש לקיש משום ריש לקיש הלכה כר"ש אמרוה קמיה דשבור מלכא אמר להו אפריון נמטייה לרבי שמעון: ואי לא הא דאפרים ספרא אטו אי לא

(א) ג"ל ותנא והא תוספתא דערלה ע"ש, (ב) עי' בהלכות וספרי ת"ח ובספר הכ"ז, (ג) נ"י הערוך הו' ליה אפריח לריש לקיש פ"י מחוק בלשון פרכי ישר כמו ישר חילו ס"א אפריח לריש לקיש ברכה ומלשון בן פורת כלומר יפרו וירבו חכמים ונעוטים כמותו, (ד) ש"ך לעיל ק"ח: וכני רש"ל (ה) פ"י הגון על זה המלך כספר החיים שמיירא אמי הגאון מהר"ל מפר"א כספר יצויה ח"א פ"ג, (ו) בספיקא וסוף משנת הרמ"א ז"ל וכן בסוף ע"ש כד"ק כבוד רמזים על הכרת שמות הללו.

הגהות הגר"א

[א] נ"ב' ומגיע לעיקרו ואין מגיע לנופו תל"מ וכו' הרמב"ם והרא"ש ל"ג לה וכו' דה"ג וה"ל נקרא מגיע: [ב] רש"י ד"ה חייב. הסמוך לקרקע בתוך כ"ו. ג"כ וממלך סבב ראב"ד ד' טפחים סמוך לתחתו הכי הוא של תחתו אף לר"מ ור"ש:

אחר השלמת המסכתא יאמר זה ויועיל לזכרון בעזרת השם יתברך

הדרן עלך מסכת בבא מציעא והדרן עלך. דעתן עלך מסכת בבא מציעא ודעתך עלן. לא נתנשי מינך מסכת בבא מציעא ולא נתנשי מינך לא בעלמא הדין ולא בעלמא דאתי:

יאמר כן שלשה פעמים ואחר כך יאמר:

יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו שתהא תורתך אמנותנו בעולם הזה ותהא עמנו לעולם הבא. חנינא בר פפא רמי בר פפא נחמן בר פפא אחאי בר פפא אבא מרי בר פפא רפרם בר פפא רכיש בר פפא סורחב בר פפא אדא בר פפא דרו בר פפא:

הערב נא יי אלהינו את דברי תורתך בפינו ובפפיות עמך בית ישראל. ונהיה בלנו אנחנו וצאצאינו וצאצאי עמך בית ישראל בלנו יודעי שמך ולומדי תורתך: מאובי תחבמני מצותיך כי לעולם היא לי: יהי לבי תמים בחקך למען לא אבוש: לעולם לא אשפח פקודיך כי גם חיינני: ברוך אתה יי למדני חקך: אמן אמן אמן סלה ועד:

מודים אנחנו לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו ששמת חלקנו מיושבי בית המדרש ולא שמת חלקנו מיושבי קרנות. שאנו משכימים והם משכימים. אנו משכימים לדברי תורה והם משכימים לדברים בטלים. אנו עמלים והם עמלים. אנו עמלים ומקבלים שחר והם עמלים ואינן מקבלים שחר. אנו רצים והם רצים. אנו רצים לחיי העולם הבא והם רצים לבאר שחת. שאמר אתה אלהים תורידם לבאר שחת אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם ואני אבטח בה:

יהי רצון מלפניך יי אלהי בשם שעזרתני לסיים מסכת בבא מציעא בן תעזרני להתחיל מסכתות וספרים אחרים ולסייםם ללמד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך באהבה. וזכות כל התנאים ואמוראים ותלמידי חכמים יעמוד לי ולרעי שלא תמוש התורה מפי ומפי ורעי ורעי עד עולם. ותתקיים בי בהתהלכה תנחה אותך בשכבה תשמר עליך והקיצות היא תשיחה. כי בי ירבו ימיה ויוסיפו לך שנות חיים: אורך ימים בימינה בשמאלה עשר וכבוד: יי עוז לעמו יתן יי יברך את עמו בשלום:

יתגדל ויתקדש שמה רבא. בעלמא דהוא עתיד לאתחדתא, ולאחיא מתיא, ולאסקא לחיי עלמא, ולמבנא קרתא דירושלם, ולשכלל היכליה בגוה, ולמעקר פולחנא נוכראה מארעא, ולאבתא פולחנא דשמיא לאתריה, וימליך קודשא בריך הוא במלכותיה ויקריה, וינצמח פרגנה ויקרב משיחהו. בחייכון וביומיכון ובחיי דכל בית ישראל בעגלא ובזמן קריב, ואמרו אמן. יהא שמה רבא מברך לעלם ולעלמי עלמיא. יתברך וישתבח ויתפאר ויתרומם ויתנשא ויתחדר ויתעלה ויתהלל שמה דקדשא בריך הוא. לעלא מן כל ברכתא ושירתא תשבחתא ונחמתא דאמירן בעלמא, ואמרו אמן: על ישראל ועל רבנן, ועל תלמידיהון ועל כל תלמידי תלמידיהון, ועל כל מאן דעסקין באורייתא, די באתרא (קדישא) הדין ודי בכל אתר ואתר, יהא להון ולכון שלמא רבא חנא וחסדיא ורחמי וחי אריכי ומזוני ריחי ופרקנא מן קדם אבוהון די בשמיא וארעא ואמרו אמן: יהא שלמא רבא מן שמיא וחיים טובים עלינו ועל כל ישראל, ואמרו אמן: עושה שלום במרומו הוא ברחמינו יעשה שלום עלינו ועל כל ישראל ואמרו אמן: